

سخن سردبیر

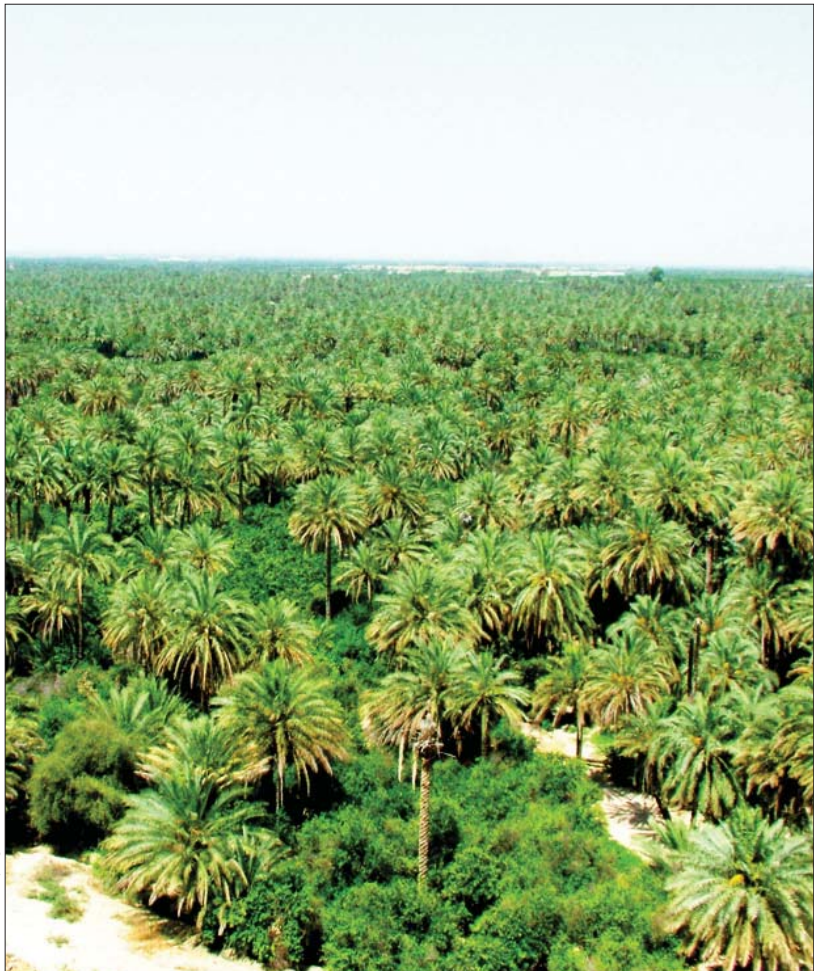
این مصرف‌گرایی لجام‌گسیخته

ما بر این باوریم که داد و ستد بین کشورهای دنیا، به‌ویژه بین کشورهای که تقریباً در یک سطح از نظر توسعه‌ی صنعتی و اقتصادی و اجتماعی هستند، باید آزادانه صورت بگیرد و اگر یک کشور کالایی را تولید می‌کند که کیفیت آن بالاتر از سایر کشورها است، طبیعی است که آن کالا در سایر کشورها مورد تقاضا باشد و تولیدکنندگان این کشورها تلاش کنند که کالا یا کالاهایی را تولید کنند که قدرت رقابت و مقابله با آن کالا یا کالاهای خارجی را داشته باشد. عضویت در سازمان تجارت جهانی بر اساس همین نگرش است و البته مشروط به شرایطی که در آیین‌نامه‌های آن سازمان به صورت مشروح آمده است. شرایط به گونه‌ای است که از نابودی یک‌سری صنایع نوپا در مقابل تهاجم واردات از کشورهای که سال‌ها به تولید مشغول بوده‌اند، جلوگیری کنند.

مدیرکل امور دستگاه‌های اقتصادی و پیشگیری ستاد مبارزه با قاچاق کالا می‌گوید «طبق برآورد ستاد، سالانه بیش از ۱۶ میلیارد دلار مواد غذایی قاچاق وارد کشور می‌شود» و بیش‌ترین مواد غذایی وارداتی قاچاق انواع نوشیدنی‌ها، کنسروها، شیرینی، شکلات و غیره است. توجه فرمایید؛ ما در سال حمایت از تولید و کار ملی هستیم و خودمان صاحب صنایع شیر و شکلات هستیم که در سال گذشته معادل ۶۰۰ میلیون دلار صادرات داشته و بنابراین کالایی و کالاهایی تولید می‌کنند که دنیا پسند است. چه دلیلی دارد که سالانه ۱۶ میلیارد دلار یا ۱۰ میلیارد دلار یا X میلیارد دلار شکلات و آب‌میوه و کنسرو به صورت قاچاق وارد کشور شود؟ چرا دولت جلوی قاچاق کالا را نمی‌گیرد. آیا هنوز بنادر و اسکله‌هایی وجود دارند که خارج از کنترل دولت هستند؟ آیا مجازاتی که نصب قاچاقچیان می‌شود به اندازه‌ی شدید هست که نه آن‌ها دیگر تکرار کنند نه دیگران جرأت کنند وارد این‌گونه فعالیت‌های مخرب اقتصادی شوند؟

اگر جواب این است که بازاری برای این‌گونه کالاهای لوکس در کشور وجود دارد که به نوبه‌ی خود انگیزه‌ی قاچاق را فراهم می‌کند، متقابلاً باید عرض کنیم در کشوری که صنایع نوپا و پویای شیر و شکلات مُجدانه تلاش می‌کنند که کالاهایی با کیفیت بالا تولید کنند، در کشوری که انواع ماکولات را با خرما و شکلات درست می‌کنند، در کشوری که تنوع محصولات باغی‌اش (و در نتیجه آب‌میوه و کنسرتاره و کنسروش) در زمره بهترین‌ها در دنیا است، چرا باید محصولات لوکس خارجی چنین حجم تقاضایی داشته باشند؟ آیا به جز این است که مصرف‌گران شکلات سوئیسی یا آب‌میوه‌ی عربی (۱) و امثالهم نوعی تافخر و چشم و هم‌چشمی ابلهانه است؟ آیا این وظیفه‌ی رسانه‌ها و مخصوصاً رسانه‌ی ملی نیست که خسارات ناشی از این مصرف‌گرایی لجام‌گسیخته را گوشزد کند؟ آیا نباید الگوی مصرف را هوشمندانه تغییر دهیم و در جهت حمایت از تولید ملی گام برداریم؟ پایدار باشید.

(ادامه دارد)

سخن: ایران، صنعتی‌زاده

گفت‌وگو با «محمد دهقانی» مدیر شرکت تعاونی کشاورزی «میلاذ ۴» (صفحه‌ی ۳)

کاهش مصرف آب با آبیاری تحت فشار بابلر

گفت‌وگو با «حسین عامری» درباره‌ی نمایشگاه مواد غذایی «سیال» فرانسه (صفحه‌ی ۴)

توسعه‌ی صادرات با حضور مستمر در نمایشگاه‌ها

نگاهی به خبرنامه‌ی خرما در سال نخست فعالیت (صفحه‌ی ۷)

خط مشی خبرنامه؛ اطلاع‌رسانی مسئولانه

خلاصه‌ی دو مقاله از مقالات همایش علمی خرمای کشور (صفحه‌ی ۶)

گزارش ویژه (کمیسیون کشاورزی اتاق کرمان) (صفحه‌ی ۲)

به سمت تجدید ساختار در کشاورزی برویم

گزارش ویژه

در کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان مطرح شد

با مدیریت درست منابع به سمت تجدید ساختار در کشاورزی برویم

کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی استان کرمان برگزار شد.

در این کمیسیون که با حضور اسماعیل نجار استاندار کرمان، محسن جلالپور نایب‌رئیس اتاق بازرگانی ایران و رئیس اتاق کرمان، محمدحسین کریمی‌پور رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق ایران، محسن رشیدفرخی رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق کرمان، سعید ربیع‌پور رئیس شعب بانک کشاورزی استان و سایر اعضا برگزار شد؛ مشکلات و چالش‌های مختلف کشاورزی استان مورد بررسی و تبادل نظر قرار گرفت.

مدیریت صحیح منابع آب

استاندار کرمان در این نشست با بیان این‌که در زمینه برطرف کردن مشکل کمبود آب استان چاره‌ای به‌جز مدیریت صحیح منابع آب نداریم، به طرح‌های مختلف تامین آب استان کرمان از جمله انتقال آب حوزه به حوزه، اشاره و تصریح کرد، اگر در افق دور و میان‌مدت، آب به استان کرمان برسد، فقط برای استفاده شرب و صنعت است؛ بنابراین باید در بخش کشاورزی با مدیریت درست و بهینه‌ی آب، مشکل کمبود آب را برطرف کنیم.

اسماعیل نجار با اشاره به خشکسالی‌های متوالی و برداشت بی‌رویه‌ی آب، بر سامان‌دهی مدیریت منابع آب تاکید کرد و گفت: باید به سمت کشت محصولات کم‌آب و پرمحصول که نیاز کشور است، برویم.

نجار همچنین به اعتبارات آبیاری تحت‌فشار در بخش کشاورزی، و تصمیمات اخیر ستاد راهبردی استان در این رابطه اشاره و خاطرنشان کرد: علاوه بر اعتبارات قبلی دولت ۲۰۰ میلیارد تومان برای تجهیز اراضی کشاورزی به سیستم‌های نوین آبیاری اختصاص داده است که ۹۰ درصد هزینه توسط دولت و فقط ۱۰ درصد توسط کشاورز پرداخت می‌شود.

وی در خصوص اجرای طرح‌های آبیاری تحت‌فشار در استان نیز گفت: در ابتدای دولت نهم ۲۲ هزار هکتار از اراضی زراعی و باغی استان کرمان به آبیاری تحت‌فشار مجهز بود؛ اما اکنون با تسهیلاتی که دولت در اختیار کشاورزان قرار داده است، میزان این اراضی به ۹۵ هزار هکتار افزایش یافته است.

نجار بار دیگر با تاکید بر این‌که متولیان بخش کشاورزی باید به مدیریت منابع آب و کشت محصولات راهبردی توجه ویژه داشته باشند، در پاسخ به افرادی که مشکلات کشاورزی استان را عنوان می‌کنند، تصریح کرد: بیان مشکلات کار ساده‌ای است؛ بنابراین باید از سوی کسی که مشکلات عنوان می‌شود، راهکار اصولی نیز ارائه گردد.

وی با بیان این‌که امنیت غذایی جامعه از اهمیت بسیار بالایی برخوردار است، در خصوص توسعه‌ی کشاورزی در کشور و استان گفت: در همه‌ی زمینه‌ها و به‌ویژه در بخش کشاورزی باید نگاه‌ها تغییر کند و تنگ‌نظری‌ها کنار رود.

وی بر حرکت به سمت احداث صنایع فرآوری و تبدیلی کشاورزی نیز تاکید و خاطرنشان کرد: تحقق این هدف نقش موثری در افزایش قیمت و ارزش افزوده‌ی محصولات کشاورزی دارد.

آرامش بازار؛ نیاز اصلی اقتصاد کشور

نایب‌رئیس اتاق بازرگانی ایران و رئیس اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی کرمان نیز با بیان این‌که امروزه آرامش بازار نیاز اصلی اقتصاد کشور است، به افزایش نرخ ارز اشاره کرد و اظهار داشت: در شرایط کنونی شرایط برای صادرات بسیار خوب است، اما وظیفه‌ی صادرکنندگان و تولیدکنندگان این است که در این وضعیت، به التهاب بازار دامن نزنند و کاری نکنند که شرایط غیر قابل کنترل شود.

محسن جلالپور افزود: رسالت و وظیفه‌ی ما به عنوان صادرکننده و بخش خصوصی این است که در هر زمینه‌ای، از التهاب بازار جلوگیری کنیم تا مسئولان مجبور نشوند با اتخاذ تصمیماتی که چندان به نفع بخش خصوصی نیست بازار را کنترل کند.

جلالپور بر پرهیز از رقابت ناسالم در بازارهای خارجی نیز تاکید و تصریح کرد: وقتی می‌توانیم قیمت محصولات صادراتی را در بازار جهانی حفظ کنیم، پایین آوردن قیمت خیانت به کشور است.

وی بر استفاده‌ی بهینه از امکانات نیز تاکید کرد و گفت: در شرایط کنونی با سودی که در زمینه‌ی محصولات کشاورزی حاصل می‌شود، باید با برنامه‌ریزی و مدیریت درست منابع، به سمت تجدید ساختار در بخش کشاورزی برویم.

جلالپور افزود: استفاده‌ی بهتر و بهینه از آب و مکانیزه کردن عملیات کشاورزی جهت بهره‌وری بهتر و بیش‌تر ضروری است؛ بنابراین مسئولان مرکز تحقیقات کشاورزی، جهاد کشاورزی و تشکلهای استفاده‌ی بهینه از سود حاصل از افزایش نرخ ارز و مدرن کردن کشاورزی و استفاده‌ی بهینه از آب را به تولیدکنندگان توصیه کنند.

وی به پرداخت تسهیلات صادراتی به صادرکنندگان پسته و خرمای توسط بانک‌های استان نیز اشاره کرد و گفت: با توجه به نرخ تورم ۳۰ درصد، نرخ ۲۱ درصدی سود تسهیلات غیر قابل دفاع نیست.

جلالپور افزود: با پی‌گیری‌ها و رزینی‌های صورت‌گرفته، تقریباً همه‌ی بانک‌ها آمادگی پرداخت تسهیلات به صادرکنندگان را دارند.

کرمان دارای تشکلهای خوب در کشاورزی

رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی ایران هم در این نشست با بیان این‌که استان کرمان تشکلهای خوبی در عرصه‌ی کشاورزی دارد، گفت: فعالیت‌های خوب انجمن پسته و حرکات نویدبخش انجمن خرمای استان کرمان که در غیاب فعالیت تشکلهای ملی جای آن‌ها را پر کرده، قابل تقدیر است.

محمدحسین کریمی‌پور افزود: همان‌گونه که اتاق ایران در سطح کشور به سمت مرکززدایی می‌رود، اتاق کرمان نیز که به لحاظ ظرفیت‌ها و نیروی انسانی در حد یک کشور بزرگ است، با ایجاد دفاتر اتاق بازرگانی در شهرستان‌های استان، حرکت خوبی در زمینه‌ی تمرکززدایی آغاز کرده است.

کریمی‌پور همچنین از راه‌اندازی هسته‌ی ملی مالکیت آب در کرمان نیز خبر داد و آن را یک مرکز قوی جهت مطالعات در زمینه‌ی مباحث حکمرانی و مطالعات راهبردی آب دانست.

وی با اشاره به رویکرد ترسیم‌شده در اتاق ایران، گفت: اگر قرار است اتاق بازرگانی در فضای جدید اقتصادی، مشاور سه قوه و مطالبه‌کننده‌ی اصل ۴۴ قانون اساسی باشد و مأموریت‌های جدید را دنبال کند؛ دیگر نمی‌شود در حد کلوب‌های تجاری باقی بماند؛ بلکه باید مراکز تدبیر و مطالعه‌ی کارشناسی در مسائل اقتصادی باشد. کریمی‌پور افزود: اتاق بازرگانی کرمان در خصوص رویکردی که برای اتاق بازرگانی ترسیم شده، از جمله اتاق‌های پیشروی کشور است.

پرداخت تسهیلات به صادرکنندگان پسته و خرما

رئیس شعب بانک کشاورزی استان کرمان نیز در این نشست گفت: ۲۰ هزار میلیارد ریال اعتبار در بخش پسته و ۵۰ میلیارد ریال اعتبار در بخش خرما جهت پرداخت تسهیلات به صادرکنندگان پسته و خرما در بانک کشاورزی استان در نظر گرفته شده است. سعید ربیع‌پور افزود: این تسهیلات با کارمزد ۲۱ درصد از محل منابع داخلی بانک کشاورزی به صادرکنندگان پسته و خرما تخصیص یافته است.

وی با بیان این‌که مقرر شده کالای زیر کلید به عنوان تضمین این تسهیلات پذیرفته شود، گفت: در چهار حوزه‌ی استان، انبارها شناسایی و کالای زیر کلید تعیین شده است؛ ضمن این‌که ۵۰ درصد تضمین تسهیلات پرداختی با پشتوانه‌ی کالای زیر کلید پرداخت می‌شود؛ به این شکل که باید دو برابر مبلغ تسهیلات

کالای زیر کلید وجود داشته باشد. ربیع‌پور افزود: کالای مورد نظر باید تحت پوشش بیمه باشد و ورود و خروج آن با کنترل بانک انجام شود.

تاکید بر توجه ویژه به کشاورزی استان

رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی کرمان نیز در این نشست با اشاره به تولید محصولات باغی و زراعی در جنوب و شرق استان کرمان گفت: سال‌هایی که تولید محصول در جنوب و شرق استان خوب بوده، وضعیت امنیتی این مناطق هم مطلوب بوده است. محسن رشیدفرخی افزود: به همین جهت باید برای رسیدن به شرایط مطلوب کشاورزی در جنوب و شرق استان، تلاش و کشاورزان این منطقه را حمایت کرد.

در این نشست همچنین روسای کمیته‌های کمیسیون کشاورزی استان به بیان دیدگاه‌ها و نقطه‌نظرات خود پرداختند.

مهرداد رئیس کمیته‌ی سم و کود در این نشست، از ایجاد کارگروه سموم و کودهای شیمیایی با انگیزه‌ی جلوگیری و کنترل مصرف بیش از حد سموم در بخش کشاورزی خبر داد و گفت: افزایش مصرف سموم، عدم کیفیت سموم موجود در کشور و موارد دیگری از جمله عدم سم‌پاشی اصولی کشاورزان می‌تواند تاثیرگذار باشد.

علوی رئیس کمیته‌ی آب هم به ایجاد یک پایگاه قانونی در زمینه‌ی مطالعات راهبردی آب کشور در این کمیته اشاره کرد و گفت: هسته‌ی ملی مالکیت و حقوق ناشی از صیانت آب در اندیشه‌ی حکمرانی آب اتاق ایران پیش‌بینی شده و در حال گذراندن مراحل تأسیس است.

وی همچنین از تولید سه مقاله‌ی فاخر در زمینه‌ی مبانی شرعی و حقوقی آب کشور خبر داد.

علوی با اشاره به پرورش خبرنگاران آب و ایجاد کرسی‌های مالکیت و حقوق آب در حوزه‌های علمیه، گفت: مشکلات موجود در زمینه‌ی آب، ناشی از بی‌توجهی به مبانی آب است؛ بنابراین هرچه مجموعه‌ها و نهادهای مختلف از جمله دولت، بازار، و نهادهای مدنی در این زمینه حساس شوند، مسائل حکمرانی آب سریع‌تر حل خواهد شد.

محمدرضا خانی به نیابت از رئیس کمیته‌ی دام و طیور نیز در این جلسه با تاکید بر این‌که ارگان‌های دولتی باید سنجیده، فهمیده و علمی در کارها دخالت کنند، از توزیع کم و ناعادلانه‌ی علوفه انتقاد کرد و گفت: دولت نباید یک‌جانبه و بدون نظر بخش خصوصی نسبت به تعیین قیمت‌ها اقدام کند.

وی ضمن تاکید بر نظارت بر واسطه‌ها، نبود کارگران متخصص ایرانی در بخش دام و طیور را از دیگر مشکلات این بخش برشمرد. محمدحسین اکبری رئیس کمیته‌ی خدمات انجمن خرمای استان کرمان بر بیمه نکردن کارگران فصلی توسط سازمان تامین اجتماعی تاکید کرد و بی‌گیری عوارض غیرقانونی شهرداری‌ها را خواستار شد. وی همچنین به از بین رفتن باغ‌های خرما در شهرستان به به عنوان تنها باغ‌شهر کشور اشاره و بی‌گیری مسوولان را درخواست کرد.

محمد تکبفر عضو انجمن خرما نیز در این جلسه، خواستار بخشودگی تسهیلات مربوط به قبل از زلزله‌ی شهرستان بم شد و پیشنهاد داد: اصل مبلغ دریافت‌شده، توسط دریافت‌کنندگان تسهیلات پرداخت شود، سود را دولت بپردازد و بانک‌ها هم با بخشودگی جرایم دیر کرده‌ها موافقت کنند.

امکان‌سنجی برای کشت پسته در سایر نقاط کشور، و خبر ایجاد شهرک تخصصی گردو در بافت در دهه‌ی فجر آسمان نیز از جمله مواردی بود که توسط دیگر اعضای کمیسیون کشاورزی استان در این نشست عنوان شد.

زمانی که گردهافشانی می‌کردیم به دلیل باد شدید و طوفانی که در این منطقه می‌وزد، گرده‌ها را باد برد و عمل تلقیح درست انجام نگرفت. البته در زمان گردهافشانی اندکی باران هم در این منطقه بارید و شاید بارش باران و شسته شدن گرده‌ها نیز عامل دوم باشد و البته عامل انسانی و درست انجام نشدن کار توسط کارگر هم می‌تواند یکی دیگر از عوامل باشد.

با آفت زنجره و خشکیدگی خوشه‌ی خرما چگونه مقابله می‌کنید؟
در این منطقه، چون کویر است و باد می‌وزد، هنوز زنجره نمود نداشته است و فقط لکه‌های کمی در نخلستان‌های مجاور دیده شده است. خشکیدگی خوشه‌های خرما هم سال‌های قبل به نسبت گرمی هوا همه‌جا بوده است و ما هم داشتیم؛ اما امسال چون هوا سردتر شده، خشکیدگی در همه‌ی مناطق کاهش پیدا کرده و در منطقه‌ی ما هم اصلا این عارضه دیده نشد.

مشکلات شما در این منطقه چیست؟

در دارستان بم چاه آب فعال است و در مجموع منطقه‌ی حاصل‌خیزی برای کشت خرما است، اما یکی از عامل‌هایی که کشاورزان را رنج می‌دهد، کویر خشک و رطوبت‌بشدت پایین منطقه و بادهای داغی است که می‌وزد. از آن‌جا که خصلت درخت خرما مشابه انسان است و به همین جهت هم شمارش نخل مثل انسان، نقر است، گرمی بیش از حد هوا باعث کاهش تولید می‌شود، اما این مشکل را می‌شود برطرف کرد. به‌طور مثال اراضی ارگ جدید نیز در گذشته مانند همین منطقه بود. اولین کاری که آن‌ها کردند این بود که با سرمایه‌ای که داشتند، در دورتاور فضا باشکری را اجرا کردند و دور مجموعه را چند ردیف گز و درخت جنگلی کاشتنند و چند سالی آبیاری کردند تا محیط داخل پس از بزرگ شدن درختان جنگلی مهار شد و از نظر بادهای گرم و هوای داغ، فضا امن شد.

در همین باغ هم، اگر در حاشیه‌ی باغ باشید، شدت باد تند است اما بین درخت‌ها فضا امن‌تر است، به هر حال به همین دلیل میزان تولید کاهش می‌یابد. ما در باغ‌های حومه‌ی شهر بم از هر ۱۵۰ نخل، ۱۰ تن خرما برداشت می‌کنیم، اما این‌جا به خاطر همین مشکلی که بیان کردم، از ۴۰۰ نخل هم نمی‌توانیم ۱۰ تن محصول برداشت کنیم. بنابراین باید برای جلوگیری از این تنش‌های آب و هوایی در این منطقه هزینه کنیم تا محدوده‌ی باغ به حالت عادی تبدیل شود. یعنی باید با آب چاهی که با برق کیلواتی ۳۰ تومان به دست می‌آید درختان جنگلی را کشت و آبیاری کنیم، و متأسفانه چنین هزینه‌ای در توان ما نیست. البته دولت‌ها در سال‌های گذشته با کمک سازمان ملل برای جلوگیری از این تنش‌ها کاشت درختان جنگلی را تحت عنوان طرح طوبی انجام می‌دادند، اما اکنون این هزینه‌ها بر دوش کشاورزان است. مشکل دیگر پوششی است که ما مجبوریم به خاطر همین تنش‌های آب و هوایی بر روی خوشه‌های خرما انجام دهیم، یا مجبوریم در دو نوبت قبل از رسیدن محصول آنها را شست‌وشو دهیم تا خاک را از محصول جدا کنیم، که البته باغ‌های حومه‌ی شهر چنین هزینه‌هایی را نیز ندارند.

آیا اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها هم تأثیری بر روند فعالیت شما داشته است؟

ما قبلاً در این منطقه به خاطر اجرای آبیاری با بلر کم‌ترین مصرف و هزینه‌ی برق را داشته‌ایم، اما با اجرای هدفمندی یارانه‌ها و افزایش قیمت حامل‌های انرژی، هزینه‌ی ما نیز دو تا سه برابر شده است. حالا نخلستان‌هایی که با آبیاری غرق‌آبی کار می‌کنند به مراتب وضعیت بدتر ما دارند. البته در بدو اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها، مسئولان عنوان کردند که برای بخش تولید و کشاورزی بسته‌های حمایتی در نظر گرفته‌اند؛ اما متأسفانه هیچ خبری از بسته‌های حمایتی نشد و کشاورزان در حال حاضر با مشکلات زیادی مواجه هستند؛ به طوری که حتی گاهی اوقات میزان در واحد، پاسخ‌گوی هزینه‌ها هم نیست، چه رسد به این‌که ما توقع سود داشته باشیم.

مشکل دیگری هم که بعد از هدفمندی یارانه‌ها بروز پیدا کرد، کم‌شدن نیروی انسانی بود. بسیاری افراد در گذشته به دنبال کار بودند، اکنون با یارانه‌ای که دریافت می‌کنند امورات زندگی خود را می‌گذرانند و دیگر به دنبال کار نیستند و همین موضوع باعث شده که نیروی انسانی کم و حقوق کارگران نیز به شدت افزایش یابد.

سختن آخر...

به هر حال امیدواریم مسئولان مربوطه همچنان که امسال به عنوان حمایت از تولید ملی، کار و سرمایه‌ی ایرانی نام‌گذاری شده است، به‌طور عملی از کشاورزان حمایت کنند تا روزه‌روز شاهد شکوفایی بیش‌تر میهن عزیزمان در همه‌ی زمینه‌ها و به‌ویژه بخش کشاورزی باشیم.

گفت‌وگو

**گفت‌وگو با «محمد دهقانی»
مدیر شرکت تعاونی کشاورزی «میلاذ ۴»**

کاهش مصرف آب با آبیاری تحت فشار با بلر

اشاره: شرکت تعاونی کشاورزی «میلاذ ۴» به مدیریت محمد دهقانی از جمله شرکت‌های پیشرو در اجرای طرح‌های نوین آبیاری و کشاورزی است که البته در کشت واریته‌هایی به غیر از مضافتی نیز گام‌های مثبتی برداشته است. اراضی این شرکت در ۳۰ کیلومتری شهرستان بم در حوالی دارستان قرار دارد. برای آشنایی با چگونگی فعالیت‌های آن با «محمد دهقانی» به گفت‌وگو نشستیم.

شما در زمینه‌ی اجرای آبیاری نوین در باغ‌های خرما، از جمله شرکت‌ها و افراد پیشرو هستید. کشت خرما در منطقه‌ی دارستان و همچنین اجرای آبیاری نوین صورت گرفته در این اراضی به چه شکل است؟

سال ۱۳۵۷ پس از اخذ مجوز حفر چاه، چاه حفر و تجهیز شد. هم‌زمان با تجهیز چاه، طرح اجرای آبیاری تحت‌فشار را ارائه کردیم که مورد تصویب مسئولان قرار گرفت. ما از جمله پیشگامان اجرای آبیاری نوین در نخلستان‌ها بودیم و در آن زمان، کشاورزی سنتی این نوع آبیاری را به هیچ‌وجه قبول نداشتند؛ اما ما چون محاسن این کار را می‌دانستیم آبیاری نوین را تحت عنوان «با بلر» در منطقه اجرا کردیم.

با بلر چه نوع آبیاری است و چه تفاوتی با آبیاری قطره‌ای دارد؟

آبیاری با بلر بهترین حالت آبیاری نخل است و می‌توان از آن به عنوان غرق‌آبی کنترل‌شده نام برد. البته از آبیاری قطره‌ای هم در صورت وجود شرایط خاص می‌شود استفاده کرد، یعنی این‌که آب و خاک و اقلیم منطقه باید سازگار باشد. مثلاً در منطقه‌ی رودآب بم که آب و زمین شیرین و هوا خشک‌تر است، آبیاری قطره‌ای را می‌شود اجرا کرد. اما در منطقه‌ی دارستان آب و زمین شور است و به همین جهت در دوره‌ی کوتاهی لوله جرم می‌گیرد و باید تعویض شود.

به محاسن آبیاری تحت فشار (با بلر) اشاره کردید، بعضی از این محاسن را نام ببرید؟

مهم‌ترین حسن اجرای آبیاری با بلر کاهش هزینه‌های کارگری برای آبیاری است. به‌طور مثال در اراضی ما حدود ۴۰ هکتار سطح زیر کشت داریم، یک کارگر به تنهایی می‌تواند کار آبیاری را انجام دهد، اما همین میزان سطح زیر کشت در غرق‌آبی نیاز به ۱۴ کارگر دارد. نکته‌ی دوم در با بلر این‌که آب درخت به اندازه‌ی کافی تأمین می‌شود و مهم‌ترین نکته، کاهش میزان مصرف آب با توجه به خشکسالی و کمبود آب در استان است.

میزان کاهش مصرف آب در آبیاری قطره‌ای و با بلر چقدر است؟

در آبیاری با بلر در سطح زیر کشت که می‌خواهیم درختان سیراب باشند بیش از ۵۰ درصد به نسبت غرق‌آبی مصرف آب کاهش پیدا می‌کند، حتی می‌شود تا یک‌سوم مصرف آب در غرق‌آبی نیز مصرف آب در با بلر را کاهش داد. اما در قطره‌ای، اگر شرایط برای اجرا مهیا باشد مصرف آب تا ۷۰ درصد کاهش پیدا می‌کند.

آیا این نوع آبیاری با مشکلی هم روبه‌رو است؟

تنها مشکلی که وجود دارد و البته شاید به خاطر خاک منطقه باشد، وجود علف‌های هرز است و چون با اجرای آبیاری و لوله‌کشی در سطح زمین امکان حذف مکانیزه‌ی علف‌های هرز وجود ندارد،

مجبوریم علف‌های هرز را با دست حذف کنیم که هزینه‌ی مضافتی را بر دوش ما تحمیل می‌کند. اگر چه با سم پاشی هم می‌شود علف‌های هرز را از بین برد ولی این کار دو عیب دارد. اول این‌که سم‌های فعلی خاصیت سم‌های قدیمی را ندارند و چندان بر روی علف‌های هرز اثر نمی‌گذارند و نکته‌ی دوم این‌که ما از همان ابتدا بنا بر این گذاشتیم که محصول ارگانیک تولید کنیم؛ به همین دلیل حتی از کودهای شیمیایی هم برای تغذیه‌ی نخل‌ها استفاده نمی‌کنیم. البته یکی از دلایل افزایش علف‌های هرز نیز استفاده از کودهای حیوانی است که برای جلوگیری از افزایش علف‌های هرز سعی می‌کنیم از گاو‌داری‌های صنعتی کود مورد نیاز را تأمین کنیم.

یکی از کارهای دیگری که شما انجام داده‌اید، کشت واریته‌های دیگر خرما به غیر از مضافتی است. در این باره توضیح دهید.

شرکت تعاونی کشاورزی میلاذ ۴ به توصیه‌ی یکی از بزرگان شهر (حجت‌الاسلام ذاکری امام‌جمعه‌ی وقت بم) که در نماز عید فطر گفتند کشاورزان بمی وابستگی به مضافتی پیدا نکنند و واریته‌های دیگر را نیز بکارند و بم را از حالت تک‌رقمی خارج کنند. ما نیز به دنبال واریته‌های دیگر رفتیم و هم‌اکنون در این نخلستان به‌جز مضافتی سه واریته‌ی دیگر داریم. پیغام را از حاجی‌آباد استان هرمزگان و زاهدی را از بوشهر آوردیم و تعدادی مجول را نیز به صورت کشت بافتی کاشتیم. البته در ابتدا تعداد این واریته‌ها کم بود و تعداد ۱۲۰ نفر پیغام و ۲۰۰ نفر زاهدی داشتیم که الان با تکثیر هر کدام از این واریته‌ها به ۵۰۰ تا ۶۰۰ نفر افزایش یافته است.

به کشت واریته‌ی مجول که یکی از گران‌ترین ارقام خرماي دنیا است اشاره کردید. آیا بم قابلیت کشت مجول را دارد؟

ما در این منطقه که شرایط نامناسبی از نظر آب و هوایی دارد، مجول را کشت کرده و به ثمر رساندیم. بنابراین در حومه‌ی شهر که از نظر آب و هوایی شرایط امن‌تری دارد و رطوبت هوا نیز بالاتر است، حتماً مجول به ثمر می‌نشیند.

برداشت ارقام مختلف شما در واحد سطح چقدر است؟

از آن‌جا که نخلستان هنوز نوباست، برداشت در واحد هکتار هنوز تثبیت نشده است؛ درختان این نخلستان کوچک هستند و تنها ۴۰۰ تا ۵۰۰ نفر آن‌ها بارور شده‌اند. اما در مجموع ما سال قبل، انتظار برداشت ۳۰ تا ۴۰ تن خرما را از این نخلستان ۴۰ هکتاری داشتیم که تنها ۱۰ تن برداشت کردیم. امسال هم امیدوار بودیم که حداقل ۲۰ تن محصول برداشت کنیم که متأسفانه تعداد کمی از نخل‌ها بارور شدند و برخی هم به خاطر این‌که درست گردهافشانی نشدن بی‌هسته هستند.

چرا درست گردهافشانی نشده‌اند؟

گفت‌وگو

گفت‌وگو با «حسین عامری» درباره‌ی نمایشگاه مواد غذایی «سیال» فرانسه

حفظ و توسعه‌ی صادرات با حضور مداوم و مستمر در نمایشگاه‌ها

اشاره: نمایشگاه بین‌المللی مواد غذایی سیال (SIAL) فرانسه، یکی از معتبرترین نمایشگاه‌های بین‌المللی دنیا است و پس از نمایشگاه آتوگا در آلمان، بزرگ‌ترین نمایشگاه صنایع غذایی جهان محسوب می‌شود. امسال نیز این نمایشگاه از ۳۰ مهرماه تا ۴ آبان در شهر پاریس فرانسه برپا بود و ایران هم با محصولاتش از جمله پسته، خرما، بادام، کشمش و انجیر در این نمایشگاه حضور داشت. انجمن خرمای کرمان هم یکی از غرفه‌داران این نمایشگاه بود که متأسفانه فعالان خرمای کرمان که از سوی انجمن معرفی شده بودند، نتوانستند خود را به این نمایشگاه برسانند. به همین دلیل آقای «حسین عامری» که به عنوان نماینده‌ی پسته در نمایشگاه حضور داشت، از سوی انجمن خرمای کرمان و ایران را بر عهده گرفت. برای بررسی چگونگی نمایشگاه سیال، چالش‌های پیش روی خرمای کرمان و ایران و همچنین شنیدن راهکارها و پیشنهادهای حسین عامری، با وی به گفت‌وگو نشستیم.

بنابراین باید خاصیت خرمای ایران را تبلیغ کنیم. از بین کشورهای خرماخیز، پس از تونس کدام یک مطرح بودند؟

تونس اول بود و بقیه‌ی کشورها به چشم نمی‌آمدند و چندان موجودیتی نداشتند. طبق آمار سال قبل، تونس هشتمین تولیدکننده و اولین صادرکننده بوده است که این یک شاهکار است و نشان می‌دهد که فعالان خرمای تونس چه پشتکاری دارند.

بازار اروپا را برای خرمای ایران چگونه می‌بینید؟

بازار اروپا خیلی جای کار دارد. در اروپا ۴۰ کشور وجود دارد که هیچ کاری برای معرفی خرمای ما در آن کشورها نشده است. اگر هم شده، کارهای تک‌نفره و بسیار محدود بوده است. اروپا به بازاریابی وسیع نیاز دارد. به طور مثال روسیه به تنهایی در بعضی از ماه‌ها ۵ هزار تن مصرف خرما دارد، حالا چه درصدی از این میزان را ایران تامین می‌کند؟ البته روسیه به خاطر بازار ناسالم و وجود مافیای مشکلات خاص خود را دارد.

به کارهای تک‌نفره و محدود در زمینه‌ی بازاریابی خرمای در اروپا اشاره کردید؛ بیشتر توضیح می‌دهید؟

ایرانی‌ها علاقه‌ای به کار جمعی ندارند و بیشتر دوست دارند انفرادی کار کنند. این مقوله در خیلی از زمینه‌ها هم صدق می‌کند و در واقع در ایرانی‌ها ذاتی است. باید برای ترغیب همه‌ی بخش‌ها به کار جمعی، فرهنگ‌سازی صورت گیرد. فعالان اقتصادی باید چشم و هم‌چشمی‌ها و نگرانی‌ها را کنار بگذارند، دنیا وسیع و بازارها آن‌قدر گسترده است که به هیچ‌وجه نباید از حضور دیگران بترسند. اما در کار جمعی، توجه به یک نکته ضروری است و آن این‌که اگرچه کار جمعی مثبت است، اما این‌که همه‌ی صادرکنندگان با یک برند کار کنند، درست نیست، تک‌برندی در هیچ جای دنیا موفق نبوده است. زیر چتر تشکیلی مثل انجمن برای منافع مشترکی می‌شود کار کرد، اما تک‌برندی کار غلطی است و وقتی با این تفکر پیش برویم، تجار از همین حداقل همکاری هم خودداری می‌کنند. میدان باید برای حضور همه باز باشد و رقابت باید وجود داشته باشد تا پیشرفت ایجاد شود.

شما به عنوان یکی از باتجربه‌های کرمان در زمینه‌ی بازاریابی و فروش محصولات کشاورزی، چند راهکار کارشناسی برای بهبود وضعیت خرما در بازاریابی خارجی ارائه کنید.

دوستانی که در زمینه‌ی خرما فعالیت می‌کنند همه از افراد خیره و باتجربه هستند، اما آنچه که ضروری به نظر می‌رسد

و زود دلسرد می‌شوند و این موضوع در بازاریابی تجار ایرانی یک ضعف است. اما اگر بخواهیم صادرات را حفظ کنیم و توسعه دهیم، باید حضور مداوم و مستمر داشته باشیم.

تاثیرگذاری انجمن خرما در بازاریابی و معرفی خرمای ایران و کرمان چگونه بود؟

من تا آن‌جا که در توانم بود بروشورهایی که در اختیار داشتم، اطلاعات را در اختیار مراجعان گذاشتم، اما این کار یک نفر نیست؛ باز هم می‌گویم که ای کاش دوستان زودتر اقدام و برای حضور در نمایشگاه بیشتر تلاش می‌کردند. در بازاریابی، تبلیغات از جمله پوسترها، بنرها و بروشورها خیلی مهم هستند، بروشورهایی که برای نمایشگاه سیال توسط انجمن مهیا شده بود خیلی ساده و در مقایسه با شرکت‌های دیگر پیش‌پا افتاده بود و به نظر می‌آمد مشق یک‌شبه باشد. شرکت‌ها از چند سال قبل و یا حداقل از چند ماه قبل برای حضور در نمایشگاه برنامه‌ریزی و بروشورها، پوسترها و سی‌دی‌های خود را طراحی و آماده می‌کنند. انجمن پسته به مراتب در این رابطه قوی‌تر از انجمن خرما بود. انجمن پسته پنج خاصیت پسته‌ی ایران را که پسته‌ی آمریکا ندارد، در این نمایشگاه ارائه کرد که بسیار هم مورد توجه بازدیدکنندگان قرار گرفت.

در زمینه‌ی تجارت، مستمر بودن فعالیت و حضور مداوم در نمایشگاه‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است. متأسفانه صادرکنندگان ما به کوتاه‌مدت فکر می‌کنند. شرکت‌ها با حضور در سه یا چهار نمایشگاه فکر می‌کنند هیچ چیز عاید آن‌ها نشده و زود دلسرد می‌شوند و این یک ضعف است. اما اگر بخواهیم صادرات را حفظ کنیم و توسعه دهیم باید حضور مداوم و مستمر داشته باشیم.

ارزیابی بازدیدکنندگان از غرفه‌ی انجمن خرما چگونه بود؟

سه نوع خرمای پیارم، مضافتی و ربی در غرفه‌ی انجمن وجود داشت. بازدیدکنندگان وقتی خرمای ایران را می‌خورند متوجه می‌شدند که طعم و مزه‌ی خرمای ایران را به هیچ‌وجه خرمای تونس ندارد، بلکه فقط به خاطر ظاهر آن بی‌نظیر است، بنابراین بازدیدکنندگان به دنبال خرمای ایران بودند. اما متأسفانه از انجمن خرمای ایران کسی نبود. البته من تمام سعی خود را برای معرفی خرمای ایران کردم، ما تا محصول ارائه ندهیم و تبلیغ نکنیم، خریداران خاصیت محصول‌مان را متوجه نمی‌شوند.

ارزیابی شما از نمایشگاه سیال امسال و حضور ایران در این نمایشگاه چیست؟

این چهارمین باری بود که در این نمایشگاه حضور می‌یافتیم، اما این بار غرفه‌های ایران نسبت به نمایشگاه‌های قبلی استثنایی بود. بعد از مدت‌ها که حضور ایران در نمایشگاه‌های بین‌المللی با ضعف‌های زیادی همراه بود، امسال مسئولان ایران (سازمان توسعه‌ی تجارت) برای گرفتن غرفه دقت خاصی کرده بودند، در حالی که در سال‌های قبل غرفه‌ی ایران در آخر سال‌هایی که کسی به آن‌ها سر نمی‌زد بود، اما امسال ورودی سالن پنج را به شرکت ایرانی داده بودند که تاثیر زیادی روی استقبال و بازدید داشت. دکوراسیونی هم که برای غرفه‌های ایرانی تدارک دیده بودند، بی‌نظیر بود، در حالی که سال‌های قبل آن‌قدر دکور غرفه‌های ایرانی ساده و پیش‌پا افتاده بود که هیچ جذابیتی نداشت. به هر حال نمایشگاه امسال از همه‌نظر خوب بود، فقط ای کاش افرادی که قرار بود از انجمن خرما در این نمایشگاه حضور پیدا کنند، زودتر اقدام می‌کردند تا به مشکل برخوردند و بتوانند از ظرفیت ایجادشده در نمایشگاه استفاده کنند.

استقبال از خرمای ایران و کرمان چگونه بود؟

مشکل عمده‌ی ما در خرما، وجود یک رقیب با قدرت یعنی کشور تونس است. تونس به خاطر نوع محصول استثنایی از نظر شکل ظاهری و ماندگاری بالایی که دارد، توانسته بازاریابی خوبی ایجاد کند. تونس‌ها خرمای خود را بر روی بندهای خوشه‌ها حفظ می‌کنند که این کار از نظر بازاریابی و بسته‌بندی بسیار مثبت بوده است، زیرا آن‌ها از این کار سود چندجانبه می‌برند؛ اول حجمی است که به خاطر وجود چوب ایجاد می‌کنند، که برای آن‌ها سود زیادی دارد. دوم زیبایی ظاهری است که بسته‌بندی آن‌ها دارد. اما ما اگرچه در این زمینه نمی‌توانیم کاری بکنیم، ولی باید از خاصیت‌هایی که در تولیدمان داریم برای صادرات استفاده کنیم. به‌طور مثال تنوع واریته‌های صادراتی ما در کشور بی‌نظیر است. ما در ایران نزدیک به ۱۲ نوع واریته‌ی عمده‌ی قابل عرضه داریم که یکی از مزیت‌های مهم این محصول محسوب می‌شود و باید به آن پرداخت و از این مزیت برای معرفی و بازاریابی و صادرات محصول خرما استفاده کرد.

تاثیر نمایشگاه‌هایی مثل سیال را در جهت معرفی و بازاریابی خرمای ایران و کرمان چگونه می‌بینید؟

در زمینه‌ی تجارت، مستمر بودن فعالیت و حضور مداوم در نمایشگاه‌ها از اهمیت بالایی برخوردار است. متأسفانه صادرکنندگان ما به کوتاه‌مدت فکر می‌کنند. شرکت‌ها با حضور در سه یا چهار نمایشگاه فکر می‌کنند هیچ چیز عاید آن‌ها نشده

◀ نمایشگاه مواد غذایی «سیال» فرانسه، ۲۰۱۲

◀ غرفه‌ی انجمن خرما و پسته در نمایشگاه «سیال» فرانسه، ۲۰۱۲

◀ غرفه‌ی سازمان جهانی خشکبار (INC) روبروی غرفه‌ی انجمن خرما در نمایشگاه «سیال» فرانسه، ۲۰۱۲

این است که ابتدا فعالان خرما باید با تشکیل اتاق فکر که می‌تواند تحت عنوان انجمن شکل گیرد، بنشینند و خاصیت‌های خرمای کرمان و ایران را بسنجند و برای ارائه‌ی آن به بازارهای هدف برنامه‌ریزی کنند. نکته‌ی دوم حضور مستمر و مداوم در نمایشگاه‌هاست و با یکی‌دو بار شکست، نباید عقب بنشینند. برای حضور در نمایشگاه‌ها و بازارهای هدف نیز می‌توان کپی‌سازی کرد. چینی‌ها ابتدا کپی‌سازی کردند و الان اقتصاد دوم جهان هستند. نکته‌ی مهم‌تر این‌که یکی از دلایلی که تاکنون نتوانسته‌ایم بازارهایی را که پیدا کرده‌ایم حفظ کنیم؛ این است که کالای یکنواخت عرضه نکرده‌ایم. کیفیت و یکنواختی کالاهایی که عرضه می‌کنیم یکی از مهم‌ترین مقوله‌ها در زمینه‌ی حفظ بازار و گسترش و فروش محصول است. نکته‌ی دیگری که برخی صادرکنندگان ما رعایت نمی‌کنند، رقابت سالم است. متأسفانه برخی با عرضه‌ی محصول زیر قیمت اصلی بازار، رقابت ناسالم ایجاد می‌کنند که این مسأله، همواره به بازار و صادرات محصول خرما ضربه زده است. در حال حاضر نیز افزایش قیمت ارز در داخل، این موضوع را تشدید کرده است. نکته‌ی دیگر شناخت بازار هدف است. به‌طور مثال چین بازار خوبی برای خرمای ایران دارد، اما اولین چالش پیش‌رو در چین این است که در زبان چینی، کلمه‌ی خرما به معنی عناب است و وقتی به مشتری چینی می‌گوییم خرما داریم، فکر می‌کند می‌خواهی به او عناب بفروشی، بنابراین اولین اقدام در این بازار عبور از این چالش است. در واقع در هر منطقه‌ای باید ببینیم مشتری چه نوع محصولی، با چه کیفیتی و چه نوع بسته‌بندی نیاز دارد. در حقیقت باید با خواست مشتری هماهنگ بود که این خود راز موفقیت است. ضمن این‌که همه‌ی این نکاتی که بیان شد نیاز به آموزش دارد. آموزش و حضور در دوره‌های مختلف بازاریابی و تجارت برای تجار خیلی مهم و حیاتی است. سالانه چندین کلاس و دوره‌های مختلف بسیار مفید با حضور استادان مجرب در سطح کشور برگزار می‌شود اما متأسفانه تجار چندان که باید، از این دوره‌ها بهره نمی‌برند. اکنون اقتصاد و تجارت دنیای پنجاه سال پیش نیست، باید به اصول تجارت و سیستم تجاری کشورهای هدف آشنا باشیم و این نیاز به آموزش دارد. نکته‌ی دیگر این‌که عمدتاً کسانی که در کار تجارت خرما هستند، بسته‌بندی هم می‌کنند، باغ‌دار هم هستند و این بزرگ‌ترین اشتباه است؛ چون همواره حداقل یکی از این کارها را نمی‌توانند به درستی انجام بدهند و یک‌جای کار می‌لنگند. ضمن این‌که هیچ‌جای دنیا چنین چیزی وجود ندارد و نمی‌شود سه کار را با هم انجام داد. اگر باغ‌داری باید تمام تمرکز خود را روی باغ‌داری و تولید بگذاری، کیفیت محصول و افزایش در واحد سطح را بالا ببری و میزان مصرف آب را کم کنی و اگر تاجر هستی، باید تمام تمرکز خود را روی شناخت بازارهای هدف و یادگیری نحوه‌ی درست تجارت بگذاری.

آیا مسائل سیاسی و تحریم‌ها و سایر مشکلاتی که ما به لحاظ سیاسی با آن‌ها در سطح دنیا درگیر هستیم، تاثیری روی تجار کشورهای دیگر و خریداران محصولات دارد؟

تجار معمولاً تحت تاثیر مسائل سیاسی قرار نمی‌گیرند، برای این‌که تجارت یک موضوع جهانی است. تجار به مسائل سیاسی وارد نمی‌شوند و سعی می‌کنند ضرر و زیان‌های مسائل سیاسی دخیل در اقتصاد را به حداقل برسانند. به‌طور مثال استقبالی که امسال در نمایشگاه سیال از پسته‌ی ایران شد، بی‌سابقه بود؛ به‌حدی که ما دیگر پسته‌ای نداریم که عرضه کنیم. یعنی اگر ۱۵۰ هزار تن پسته‌ای که امسال داشتیم به ۲۵۰ هزار تن هم برسد، باز هم جا برای صادرات داریم.

سخن آخر...

بزرگ‌ترین مشکل صادرات ما تورم بوده است، به‌طور مثال کشور رقیب ما ۵ درصد تورم دارد و ما حداقل ۲۵ درصد؛ این ۲۰ درصد اختلاف، رقابت را بسیار سخت می‌کند. در برخی از واریته‌های خرما که سال گذشته صددرصد تورم داشتیم، البته افزایش قیمت دلار تا حدودی تورم را پوشش داد، که متأسفانه برخی با قیمت‌شکنی مشکلات دیگری را ایجاد کردند.

به هر حال، یکی از دلایلی که ما هیچ‌وقت نتوانسته‌ایم در تناژ بالا با سایر رقبای رقابت کنیم، تورم ۲۵ درصدی سال‌های گذشته بوده که همواره یکی از مهم‌ترین چالش‌های صادرات محسوب می‌شده است. چگونه می‌شود کالایی را که در سال اول یک دلار صادر می‌کردی، سال سوم با ۷۰ تا ۸۰ درصد افزایش قیمت نزدیک به دو دلار عرضه کنی؟ در حالی که سایر کشورها نهایتاً ۱۰ درصد افزایش قیمت دارند.

نکته‌ی دیگر این‌که اگر به صورت منطقی و آرام‌آرام، قیمت دلار را افزایش می‌دادند، این انفجار قیمت فعلی پیش نمی‌آمد و تا این حد سیستم اقتصادی صدمه نمی‌دید، ضمن این‌که می‌توانستیم صادرات را حفظ کنیم و توسعه دهیم. این چیزی بود که همیشه اتاق ایران، اتاق کرمان و انجمن پسته دنبال می‌کرد، اما مسئولان اقتصادی توجه نکردند تا این‌که اجباراً اتفاق افتاد. به هر حال امیدواریم روزه‌روز شاهد موفقیت و رفع مشکلات اقتصادی و افزایش صادرات و توسعه و رشد اقتصاد کشور باشیم.

تحقیق

تلاش دلسوزانه‌ی محققان

دکتر موسی نجفی‌نیا
رئیس مرکز تحقیقات کشاورزی جنوب
استان، دکتری بیماری‌شناسی گیاهی

جنوب کرمان شامل شهرستان‌های جیرفت، کهنوج، عنبرآباد، منوجان، قلعه گنج، فاریاب و رودبار جنوب که دارای آب و هوای گرمسیری و نیمه گرمسیری بوده و خرما و مرکبات دو محصول عمده‌یابی و محصولات زراعی نظیر خیار، هندوانه، گوجه‌فرنگی، انواع سبزیجات، سیب‌زمینی و پیاز (به‌صورت خارج از فصل) و ذرت، گندم، ماش، لوبیا، کنجد، خیار و... از مهم‌ترین محصولات کشاورزی این بخش به شمار می‌آیند.

شرایط اقلیمی فوق باعث شده است که مسئولان و متولیان امر کشاورزی (از گذشته تا حال) همواره نگاه ویژه‌ای به این استان داشته باشند که این خود فلسفه‌ی وجودی دو سازمان جهاد کشاورزی مستقل در این استان شده است. تاریخچه‌ی تحقیقات کشاورزی در منطقه‌ی جیرفت به دهه‌ی چهل با احداث باغ کلکسیون مادری ارقام مرکبات در محل فعلی مرکز آموزش کشاورزی برمی‌گردد. از سال ۱۳۴۸ آزمایشگاه بررسی آفات و بیماری‌های گیاهی با یک نفر کارشناس فعالیت خود را در منزل استیجاری در جیرفت آغاز نمود و تا سال ۱۳۵۵ فعالیت آزمایشگاه مذکور صرفاً به جمع‌آوری نمونه‌های از فون حشرات محدود می‌گردید.

در سال ۱۳۵۶ این آزمایشگاه به محل فعلی و اولین طرح تحقیقاتی اجرا گردید و در واقع شروع فعالیت‌های تحقیقاتی مدون در زمینه‌ی آفات و بیماری‌ها به شمار می‌رود. در سال ۱۳۶۶ به لحاظ موقعیت کشاورزی و تنوع محصولات مختلف و جهت تحت پوشش قرار دادن فعالیت‌های تحقیقاتی ۳ شهرستان هم‌اقلیم جیرفت، کهنوج و بم این مرکز تاسیس گردید. در سال ۸۲ ایستگاه بم از این مرکز منکف و به مرکز کرمان واگذار گردید.

عارضه‌ی خشکیدگی خوشه‌ی خرما که در سال‌های اخیر بر نخلستان‌های بسیاری از نواحی خرماخیز کشور و به‌خصوص منطقه‌ی جیرفت و کهنوج چتر انداخته و خسارت هنگفتی را به باغ‌داران این منطقه وارد کرده است، طی سال‌های ۸۴-۸۰ در رأس اولویت‌ها و فعالیت‌های تحقیقاتی این مرکز قرار گرفت. به لطف بی‌کران الهی، حمایت و دلسوزی مسئولان محترم منطقه و استان و تلاش ستودنی محققان و پرسنل فنی مرکز، با انجام بیش از ۱۹ فتره آزمایش و طرح تحقیقاتی، بسیاری از جنبه‌های ناشناخته و همچنین راهکارهای عملی پیش‌گیری و کاهش خسارت عارضه مذکور مشخص شد که آنرا از افتخارات بزرگ این مرکز می‌دانیم. عارضه‌ی خشکیدگی

خوشه‌ی خرما که اولین بار در سال ۱۳۶۸ از قلعه‌گنج و رودبار شهرستان کهنوج گزارش شد، علاوه بر منطقه‌ی جیرفت و کهنوج، بم، از استان‌های بوشهر، خوزستان، هرمزگان و سیستان و بلوچستان نیز گزارش شده و هرساله درصد قابل توجهی از محصول خرمای کشور در اثر این عارضه از بین می‌رود. بارزترین علائم ظاهری این عارضه شامل پژمردگی و چروکیدگی ناگهانی میوه، خوشچه و نهایتاً تمامی خوشه، هم‌زمان با مرحله‌ی تبدیل خارک به رطب می‌باشد. بروز این علائم معمولاً هم‌زمان با افزایش دمای هوا، کاهش رطوبت نسبی و وزش بادهای گرم و خشک اتفاق می‌افتد.

از نتایج تحقیقات انجام‌گرفته طی سال‌های ۸۴-۸۰ مشخص شد که عارضه‌ی خشکیدگی خوشه‌ی خرما ناشی از عوامل بیماری‌زا نبوده و تیمارهای انجام‌گرفته در جهت تعدیل شرایط آب و هوایی نخلستان، جلوگیری از تابش مستقیم آفتاب و وزش بادهای گرم و خشک به خوشه‌ها، بهبود شرایط تغذیه‌ای و آبیاری مطلوب نخلستان، باعث کاهش قابل ملاحظه خسارت این عارضه می‌شود. بر این اساس مشخص شد که شرایط نامساعد اقلیمی (گرمای بیش از حد هوا، کاهش رطوبت نسبی و وزش بادهای گرم و خشک) در دوره‌ی بحرانی تبدیل خارک به رطب، عامل عارضه‌ی خشکیدگی و چروکیدگی خوشه‌ی خرما در مناطق خرماخیز جنوب کشور بوده و سایر عوامل ناشی از سوء مدیریت نخلستان بر شدت خسارت می‌افزاید. در راستای کاهش خسارت عارضه، تیمارهای میانه‌کاری نخلستان با یونجه، پوشش خوشه‌ها با سید حصیری، تغذیه و آبیاری مناسب و تیمار ذم‌خوشه‌ها با مخلوط بر دو ۸ درصد انجام گرفت. نتایج حاصله نشان داد که کاربرد تیمارهای فوق‌الذکر به‌صورت هم‌زمان می‌تواند شدت خسارت عارضه‌ی خشکیدگی خوشه‌ی خرما را به ۱۵/۵ درصد کاهش دهد. در صورتی‌که در همان شرایط در قطعه‌ی شاهد (عُرُف کشاورز) خسارت عارضه بیش از ۹۳ درصد بود.

نتایج این تحقیقات به انحاء مختلف، از جمله چاپ و انتشار ده‌ها گزارش نهایی، چاپ و ارائه‌ی دهه‌ها مقاله در کنفرانس‌ها و همایش‌ها علمی و چاپ و انتشار پوسترهای ترویجی در اختیار کارشناسان، مروجان و باغ‌داران قرار گرفته است.

ضمن سپاس از درگاه خداوند متعال لازم می‌دانم از تلاش دلسوزانه‌ی محققان و همکاران فنی مرکز تحقیقات، حمایت مالی استانداری کرمان، تلاش‌ها و هماهنگی رئیس سازمان جهاد کشاورزی منطقه‌ی جیرفت و کهنوج تقدیر و تشکر نمایم. همچنین لازم است از همکاری ایستگاه تحقیقات خرما بم، موسسات تحقیقات خرما، گیاه‌پزشکی، خاک و آب، اصلاح و تهیه‌ی نهال و بذر، ادارات ترویج مدیریت‌های محترم جهاد کشاورزی شهرستان‌های جیرفت، کهنوج، عنبرآباد و منوجان که هماهنگی‌های لازم را برای بازدید کارشناسان، مروجان و باغ‌داران محترم از نتایج طرح پالوت فراهم آوردند تشکر نمایم.

امید است با به‌کار بستن نتایج این تلاش و اهتمام علمی و تحقیقاتی، خسارت عارضه‌ی خشکیدگی خوشه‌ی خرما کاهش یافته و بهره‌ی آن نصیب جامعه‌ی کشاورزی و باغ‌داران ماهی‌ی افتخار محققان عزیز و سربلندی و عزت میهن اسلامی‌مان باشد.

مقاله

اشاره: از این شماره در خبرنامه‌ی خرما، تعدادی از خلاصه‌مقالات و مقالات کامل ارائه‌شده در همایش ملی خرمای کشور، به همراه مشخصات نویسندگان مقالات چاپ خواهد شد. امید است با حرکت‌هایی از این دست، خلا ایجادشده بین مراکز علمی، پژوهشی و فعالان صنعت خرما از بین برود و یافته‌های تحقیقاتی، در تولید و صنایع مرتبط باخرما بیش از پیش به کار گرفته شوند.

بررسی تاثیر استفاده از الیاف خرما در تولید کاغذ

فاطمه مرتضوی مقدم / فائقه مرتضوی مقدم^۲

چکیده

امروزه استفاده‌ی بهینه از منابع طبیعی و مدیریت مواد بازیافتی از اهمیت بسیار زیادی برخوردار است. یکی از مزایای استفاده از الیاف خرما که جزو ضایعات دورریز این محصول به حساب می‌آید، این است که این الیاف نه‌تنها باعث کاهش کیفیت کاغذ نهایی نخواهند شد، بلکه منجر به تولید محصول کاغذی با کیفیت برتر خواهند بود. با توجه به خصوصیات مورفولوژیکی و مکانیکی لیف خرما، این الیاف در صنایع چوب کاربرد وسیعی یافته است. الیاف خرما به علت دارا بودن الیاف بلند، در ساختارهای لیگنوسلولزی باعث افزایش مقاومت پارگی خواهد شد و اگر چنانچه در تولید کاغذ از الیاف خرما استفاده شود کاغذ تولیدشده دارای کیفیت بالاتر و مقاومت‌های برتر خواهد بود که از جمله، به این مقاومت‌ها می‌توان اشاره نمود: مقاومت پارگی بالا، مقاومت کششی بالا... که این امر علاوه بر ارزان بودن و در دسترس بودن لیف خرما، باعث شده است مصرف لیف خرما در صنایع سلولزی افزایش یابد. در این تحقیق به بررسی تاثیر مقدار لیف خرما بر روی مقاومت پارگی و مقاومت کششی پرداخته شده و نتایج قابل ملاحظه‌ای به دست آمده است.

۱. دانشگاه تحصیلات تکمیلی صنعتی کرمان گروه بیوتکنولوژی
۲. دانشگاه تهران گروه علوم و صنایع چوب و کاغذ

Email: fatimamortazavi@gmail.com

*****

اندازه‌گیری برخی خواص مکانیکی خرما و هسته‌ی آن (رقم مضافتی)

منصوره پورجعفر^۱ / محمدرضا بنام^۲ / سیدمیثم مظلومزاده^۲

چکیده

در این پژوهش، برخی خواص مکانیکی نظیر مقاومت بافت میوه (تنش گسیختگی)، انرژی گسیختگی و میزان چغرمگی، کرنش گسیختگی، آزمون مکانیکی فشاری، ضریب الاستیسیته ظاهری و در نهایت رسم منحنی تنش بر حسب کرنش برای خرما و هسته‌ی خرما مورد بررسی قرار گرفت. در بررسی برخی ویژگی‌های مکانیکی روی خرما از جمله نیروی لهیدگی به این نتیجه دست یافتیم که نیروی لهیدگی به ترتیب با بارگذاری فشاری در جهت طول، عرض و ضخامت خرما دارای مقادیر ۱۱/۲۵ و ۸/۴۹ و ۸/۰۲۵ بوده و روند کاهش آن خود نشان می‌دهد. در محاسبه‌ی تنش گسیختگی، انرژی گسیختگی و چغرمگی برای خرما نتایج نشان داد که تنش گسیختگی در سه جهت طول، عرض و ضخامت به ترتیب ۰/۰۴۲، ۰/۰۱۰ و ۰/۰۱۲ مگا پاسکال می‌باشد، نیروی شکست ۱۱/۲۵ نیوتون و تغییر مکان ۴ میلی‌متر و در نتیجه انرژی گسیختگی ۲۲/۵ میلی‌ژول و میزان چغرمگی ۰/۰۰۲ میلی‌ژول بر میلی‌متر مکعب به دست آمد.

۱. دانشجوی کارشناسی‌ارشد فیزیک، دانشگاه پیام نور واحد مشهد
۲. عضو هیات علمی دانشگاه پیام نور واحد مشهد
۳. عضو هیات علمی مجتمع آموزش عالی سراوان

Email: m.s.pourjafar@gmail.com

پذیرش آگهی در

با گستره‌ی توزیع سراسری در

- استان کرمان
- استان‌های خرماخیز کشور
- نمایندگان استان کرمان در مجلس
- کمیسیون کشاورزی مجلس
- اتاق‌های بازرگانی سراسر کشور
- استانداری‌های سراسر کشور
- دانشگاه‌ها و مراکز آموزشی

تلفن سفارش آگهی:
۲۴۷۵۶۴۴

مهندس نادر وطن‌خواه به سبب پشتیبانی مالی و معنوی‌شان کمال تشکر را دارم.

۶. مطلب برگزیده

از نظر اینجانب، برترین مطلب و نکته‌ی درج‌شده در خبرنامه‌های یک‌ساله‌ی گذشته، از زبان جناب آقای کریمی‌پور، رئیس کمیسیون کشاورزی اتاق ایران، نقل شده است: «خرما در بیم، کاری کرده است که حتی زلزله‌ی مخرب بیم نتوانسته جامعه‌ی بیم، فرهنگ بیم و میراث بیم را نابود کند. خرما که در بیم موتور اقتصادی این منطقه است، تنها یک مساله‌ی کشاورزی نیست؛ بلکه پایه‌ی ادامه‌ی حیات یک قسمت زیبا از فرهنگ چهل‌تکه‌ی زیبای ایرانی است.»

۷. اهداف، خط مشی و نقشه‌ی راه خبرنامه

در این انجمن‌ها و تشکل‌ها و منابع اطلاع‌رسانی بایستی حمایت از تولیدکننده در جهت یافتن راه‌های برای عرضه‌ی محصولات با کیفیت برتر و صرف انرژی و هزینه‌ی کم‌تر با بسته‌بندی‌های مناسب و مرغوب‌تر در اولویت امورمان قرار داده شود. در این زمینه، با در نظر گرفتن و اجرای خط مشی اعلامی از سوی جناب آقای مهندس مهدی ایرانی کرمانی (خط مشی راهبردی در خبرنامه، اطلاع‌رسانی شفاف و مسئولانه، آگاه‌سازی، انعکاس خبرها و رویدادهای تلخ و شیرین و طرح مسائل گریبانگیر صنعت خرماست) می‌توان به دستاوردهای بزرگی در این زمینه ناآل شد.

در این راستا حفظ فرهنگ سنتی صحیح حاکم بر جامعه و اصلاح ساختار فرهنگ مصرف خرما در جامعه و بالابردن فرهنگ بهداشتی مناطق دورافتاده نیز یک کار رسانه‌ای است و یاری فعالان این بخش را می‌طلبد.

حال پس از چندین سال که از شروع به کار انجمن خرمای استان کرمان می‌گذرد، جا دارد از بانیان و بنیان‌گذاران تشکل اصلی آن که جزو هیات مؤسس انجمن نیز بوده‌اند؛ جناب آقایان مهدی ایرانی کرمانی، علی عامری و حسین عامری، که به فکر و اندیشه‌ی تاسیس انجمن با مشکلات فراوان آن، جامعه‌ی عمل پوشانیدند تشکر صمیمانه‌ای نموده و خبرنامه و سایر دستاوردهای انجمن راه‌یافته‌ای از طرف آن‌ها به فرزندان این مرز و بوم بدانم.

در پایان یادآور می‌شوم؛ انتقادات را از دیدگاه خود طرح نموده‌ام و از دوستان و عزیزانی که به نحوی نظرات‌شان با نظرات اینجانب در تضاد است، پوزش می‌طلبم.

در زمینه‌های خاص مورد نظرمان بوده و راه پیموده‌شده را دوباره طی نماییم؛ که این کار مصداق پسرقت است که امروزه به وفور شاهد آنیم.

در این بخش با توجه به پتانسیل‌های موجود می‌توان قوی ظاهر شده و فرهنگ ترجمه‌ی مقالات علمی سایر کشورها را به سایر قسمت‌های در ارتباط با خرما در جامعه تعمیم داد که این خود کاری بس بزرگ خواهد بود.

در این راستا می‌توان منبعی را در کشور توسعه‌یافته‌ی یافت و پس از آن، اقدام به انتشار مطالب آن نمود و در هر ماه، بخشی را به آن اختصاص داده و دیگران را در سازمان‌های دولتی و خصوصی، تشویق به همکاری و یا استفاده از آن مطالب در بخش‌های تخصصی‌شان کرد.

۴. میزان مشارکت فعالان در خبرنامه

با توجه به آمار استخراجی از مجموع ۱۲ شماره‌ی خبرنامه، ۳۷ نفر از فعالان حوزه‌های مختلف، با خبرنامه همکاری داشته‌اند که درصد برآمد تا آن‌ها را به بخش‌های گوناگون تقسیم نموده و از نظر حوزه‌ی فعالیت در بخش‌های تولید، خدمات و بازرگانی جای دهم، ولی به علت چندبخشی کار کردن اکثریت مشارکت‌کنندگان، قابلیت تفکیک کردن آن‌ها غیرممکن بود که این خود، از دیگر مشکلات ما در بخش کشاورزی است که قبلاً نیز به آن اشاره شد. در این میان، ۱۴ نفر از اشخاص، دارای ۲۳ مطلب بوده و با ۲۷ نفر آن‌ها نیز مصاحبه‌ای صورت گرفته است که به‌طور متوسط در هر ماه شاهد مشارکت ۳ نفر با خبرنامه بوده‌ایم. حال آن‌که با توجه به سطح زیرکشت و تناژ بالای محصول خرمای استانی و تعداد فعالان مستقیم و غیرمستقیم در آن، اعداد و ارقام دلگرم‌کننده‌ای نیست که این مشکل بایستی توسط متخصصان بررسی، ریشه‌یابی و اصلاح گردد.

در ضمن مشکل بزرگ کشاورزی در کشور ما وجود تعداد زیادی خرده‌مالکان می‌باشد؛ بنابراین بهتر است در شماره‌های بعدی قسمتی را نیز به مسائل و مشکلات آن‌ها از زبان خودشان اختصاص دهیم.

۵. تبلیغات و اسپانسرهای مالی

جای دارد تشکر ویژه‌ای از اشخاص حقیقی و حقوقی داشته باشیم که تبلیغات خود را به خبرنامه سپرده و اسپانسرهای مالی و معنوی این خبرنامه بوده‌اند که تعداد آن‌ها بالغ بر ۱۸ نفر می‌باشد. ضمناً در مجموع ۳۳ تبلیغ در ۱۲ شماره درج گردیده است و در این میان، خرمای سعادت‌آباد با ۵ آگهی، بالاترین آمار را داشته است که از طرف دست‌اندرکاران این خبرنامه، از مدیریت این مجموعه جناب آقای

نگاه

نگاهی به خبرنامه‌ی خرما در سال نخست فعالیت

خط مشی خبرنامه؛ اطلاع‌رسانی مسئولانه

علیرضا غضنفری پور
کشاورز

اشاره: به منظور نقد و بررسی مطالب یک‌سال گذشته‌ی خبرنامه‌ی خرما که اولین خبرنامه‌ی تخصصی خرما در کشور است، مطالبی هرچند مختصر و غیرکارشناسانه اما دلسوزانه را در حد و وسع خودم تقدیم می‌نمایم. با توجه به کثرت موارد، مطالب را به چند بخش تفکیک نموده‌ام که امیدوارم به روشن شدن نقدها و نظرات کمک کند.

۱. حجم و محتوای مطالب خبرنامه

در این رابطه، وضعیت برای شروع کار کاملاً مناسب بوده و انتظار می‌رود تا زمانی که خبرنامه، شکل و سیاق اصلی خود را به دست نیآورده، بر حجم مطالب آن افزوده نشود. در ضمن بهتر است مطالب برحسب ضرورت، به‌صورت مختصرتر، مفیدتر و شفاف‌تر مطرح شوند و دربرگیرنده‌ی مسائل، مشکلات و راه‌حل‌ها برای برون‌رفت از این وضعیت‌ها باشند. در این راستا، مصاحبه و نوشته‌های فعالان خرما به چشم می‌خورد که خوش‌بختانه اکثراً مفید بوده‌اند، ولی اغلب نظرات شخصی است. از طرفی در رابطه با مطالبی که شرح کامل آن‌ها طولانی است می‌توان خلاصه‌ی مطالب را در خبرنامه آورده و برای مطالعه‌ی شرح کامل مطلب، علاقه‌مندان را ترغیب به پی‌گیری ادامه‌ی آن‌ها در وب‌سایت نمود.

با توجه به زمان تاسیس و تشکیل انجمن که فقط بحث بازرگانی خارجی از مسئولیت‌های اتاق بازرگانی بود و حمایت‌های اتاق از تولیدکنندگان تنها لطف و کرامت دلسوزانه‌ی مسئولان را در بر داشت، صادرات بیش از همه‌ی مطالب مورد توجه قرار می‌گرفت؛ حال آن‌که با اضافه‌شدن واژه‌ی کشاورزی به نام اتاق بازرگانی، صنایع و معادن و کشاورزی، بایستی بیش از پیش پی‌گیری موضوعات بخش‌های تولیدی و خدماتی را مدنظر داشته و با توجه به نوع محصولات استان و بازرگانی داخلی که بیش از نود درصد فروش بازار خرمای استان را در بر می‌گیرد بخشی از مطالب را به این بخش‌ها اختصاص داد.

۲. کمیسیون‌های تخصصی انجمن

در بخش بحث و بررسی نقطه‌نظرات و مشکلات در کمیسیون‌ها، برای یکبار هم که شده ابتدا کمیسیون‌های تخصصی آن مشکلات را به ترتیب اولویت طبقه‌بندی نموده و در خبرنامه درج کرده و در شماره‌های بعدی دستاوردهای پی‌گیری مشکلات را در قالب مصوبه‌ها عنوان نمایند.

این مطلب بایستی هنر مسئولان خبرنامه باشد که مواردی را که هرگز و مواردی که دستاوردی داشته را پررنگ نشان دهند که در آینده، فرهنگ حضور افراد در جلسات انجمن و کمیسیون‌ها و سایر تشکل‌ها را به سمت نتیجه‌محوری هدایت نماییم.

در ضمن امید آن می‌رود که در برگزاری جلسات ماهیانه‌ی انجمن، دستور کارهای آینده و دستاوردهای ناشی از پی‌گیری دستور کارهای قبلی در قالب متنی از طرف اعضا تدوین و جهت درج در خبرنامه ارسال گردد که از شیوایی و پویایی کامل برخوردار بوده و اهداف و دستاوردهای انجمن را به دیگران اطلاع‌رسانی نماید. این حرکت می‌تواند بر هم‌دلی و هم‌سویی فعالان این بخش مؤثر باشد.

۳. تجارب سایر ملل

در رابطه با مشکلات موجود در جامعه در کشورهای در حال توسعه چون ایران، بایستی به دنبال استفاده از تجارب کشورهای پیشرفته

اطلاعیه

به اطلاع اعضای انجمن خرما می‌رساند؛ «خبرنامه‌ی خرما» به صورت الکترونیکی بر روی وب‌سایت اتاق کرمان به آدرس: www.kermanchamber.com قرار دارد.

بازار خرما

قیمت‌ها مربوط به هفته‌ی دوم آذر می‌باشد.

رقم خرما	نوع بسته‌بندی	قیمت (برای هر کیلو)
مضافتی درجه یک	بسته‌بندی ۸۰۰ گرمی، مادر کارتن ۹ کیلو، ۴۸ دانه	۳۴۰۰ - ۳۲۰۰ تومان
مضافتی معمولی	در بسته‌بندی ۸۰۰ گرمی	۲۷۰۰ - ۲۴۰۰ تومان
پیارم مخلوط	کارتن ۱۰ کیلو	۹۵۰۰ - ۹۰۰۰ تومان
زاهدی	در بسته‌بندی ۱۰ کیلو	۳۰۰۰ - ۲۵۰۰ تومان
کبکاب	در بسته‌بندی ۱۰ کیلو	۱۹۵۰ - ۱۷۰۰ تومان، درب کارخانه
شهبابی	در بسته‌بندی ۱۰ کیلو	۱۷۰۰ تومان، درب کارخانه
ربی درجه یک	در بسته‌بندی ۱۰ کیلو	۲۷۰۰ تومان
ربی درجه دو	در بسته‌بندی ۱۰ کیلو	۲۰۰۰ تومان
مرداسنگ	در بسته‌بندی ۸۰۰ گرمی	۲۵۰۰ - ۲۲۰۰ تومان
کلوته	در بسته‌بندی ۸۰۰ گرمی	۲۰۰۰ تومان
صنعتی	فله‌ای	۸۰۰ تومان

Teb Plastic

Plastic Accessories Manufacturer

تولید کننده قطعات پلیمری تکبار مصرف
بسته بندی غذایی و دارویی

www.tebplastic.ir
info@tebplastic.ir

دفتر مرکزی: تهران، خیابان پاسداران، نگارستان سوم، پلاک ۱۹
تلفن: ۰۲۱-۲۲۸۸۳۶۱۸-۲۲۸۸۳۶۲۸-۲۲۸۸۳۶۲۷-۲۲۸۸۳۶۲۷
فروشگاه و نمایشگاه مرکزی: تهران، میدان قیام، جنب بانک کشاورزی
تلفن: ۰۲۱-۳۳۵۱۰۳۹۱۰۶-۳۳۵۱۰۳۸۸۰۱
فکس: ۳۳۵۱۰۳۸۸۰۱

دارای مجوز استاندارد
به شماره ۰۷۷۳۲۱۰۰۱۸

ITCC
OHSAS 18001:2007
ISO 14001:2004
ISO 22000:2005
ISO 9001:2008

می خواهید مزرعه و باغ خود را از طریق اینترنت و عکسهای ماهواره ای کنترل کنید؟

قطعه ۴۸
مساحت: ۷۸/۳ هکتار

شرکت فنی و مهندسی هدیش کارمانیا
آماده ارائه خدمات نقشه برداری GPS با قابلیت
بروزرسانی و انطباق نقشه‌ها بر روی عکس‌های
هوایی Google با نازلترین قیمت به شما می‌باشد
تلفن تماس: ۰۹۱۳-۳۹۷-۹۸۲۰

شرکت
فنی و مهندسی
هدیش کارمانیا
تأسیس ۱۳۶۳ کرمان

شرکت صنایع بزم و خرما

(تأسیس ۱۳۴۴)

دارای پروانه بهره برداری از وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (۱۰۶۷)

ارایه دهنده:

- خدمات سردخانه ای با ظرفیت پنج هزار تن
- شستشو و ضد عفونی خرما به ظرفیت دو هزار تن در سال
- درجه بندی و بسته بندی رطب و خرما به ظرفیت سه هزار تن در سال
- خدمات مشاوره ای در امور بازرگانی داخلی و خارجی مرتبط با خرما

رطب زهره

نشانی: بزم - بلوار شهید باهنر شماره های تماس: ۰۳۴۴-۲۵۱۰۸۵۴
همراه: ۰۹۱۳۱۴۴۲۴۱۷ | تلفن فکس: ۰۳۴۴-۲۵۱۰۸۶۱